

Araştırma Makalesi

Kadınlarda Çocukluk Çağı Travmaları ile Bozuk Yeme Tutumu Arasındaki İlişkide Öz Tikslenme ve Beden Utancının Rolü: Bir Seri Aracılık Modeli İncelemesiEslem Fulya EKŞİ¹ , Başak BAHTİYAR^{1*} ¹ Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul**Makale Bilgisi****Öz****Anahtar kelimeler:**

çocukluk çağı travması, yeme tutumu, öz tikslenme, beden utancı

Bozulmuş yeme tutumları, uyumsuz yeme davranışlarını tetikleyebilmekte ve yeme bozuklukları için bir yatkinlik oluşturabilmektedir. Beliren yetişkinlik döneminde yaygın olarak gözlenen yeme ile ilgili sorunlarda, çocukluk dönemindeki örseleyici yaşantıların rolü ortaya koyulmuş olmakta birlikte, bu ilişkide açıklayıcı duygusal mekanizmalara dair bilgi ihtiyacı devam etmektedir. Bu çalışmada, çocukluk travmaları ile bozuk yeme tutumu arasındaki ilişkide öz tikslenme ve beden utancının aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, yaşları 18 ile 25 (Ort. = 21.89, SS = 2.11) arasında değişen 397 gönüllü kadın katılımcı ile yürütülmüştür. Çalışmanın verisi Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Öz Tikslenme-Revize Formu, Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeği ve Yeme Tutum Testi kullanılarak çevrimiçi toplanmıştır. Korelasyon analizi sonuçları çocukluk travmaları, benliğe yönelik tikslenme, beden utancı ve yeme tutumunda bozulmanın birbirleri ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Seri aracılık modeli de öz tikslenme ve beden utancının hem bağımsız olarak hem de bir arada çocukluk travması ile yeme tutumu arasında tam aracı rolünün olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, yeme ile ilgili sorunların kavramsallaştırılmasına katkı sunmakta; önleyici ve sağaltıma yönelik uygulamaların etkililiği için çocukluk dönemindeki travmatik deneyimlerin ve sürdürücü duygusal mekanizmaların değerlendirilmesinin önemine işaret etmektedir.

Abstract**Keywords:**

childhood trauma, eating attitude, self-disgust, body shame

Maladaptive eating attitudes that are common among nonclinical emerging adults may constitute an intense vulnerability for various eating disorders. Although the association between childhood trauma and adulthood eating problems has been widely established, the need for further knowledge of the explanatory role of emotional mechanisms in the relationship remains. Therefore, the study aimed to examine the mediator roles of self-disgust and body shame in the association between childhood trauma and maladaptive eating attitudes. The study sample comprised 397 volunteered women aged between 18 and 25 (M = 21.89, SD = 2.11). The Childhood Trauma Questionnaire, Self-Disgust Scale – Revised Form, Objectified Body Consciousness Scale, and Eating Attitudes Test were administered online for data collection. The results of the correlation analysis revealed a positive relationship among childhood trauma, self-directed disgust, body shame, and disordered eating attitudes. The serial model was also significant, indicating that both self-disgust and body shame independently and together fully mediated the association between childhood trauma and maladaptive eating attitudes. These findings point to the importance of assessing early life traumas and emotional maintaining factors for comprehensive case conceptualizations and preventive and therapeutic applications.

*Sorumlu yazar, Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Marmara Eğitim Köyü, 34857, İstanbul, Türkiye

e-posta: basakbahtiyar@maltepe.edu.tr

DOI: 10.31682/ayna.1430619

Gönderim Tarihi (Received): 05.02.2024; Kabul Tarihi (Accepted): 02.09.2024

ISSN: 2148-4376

Giriş

Çocuk ihmal ve istismarı, gelişmiş ülkelerde dahi, önlenmesi gereken önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir (Gilbert ve diğerleri, 2009). Fiziksel, duygusal veya cinsel örseleyici deneyimler, çocuk ölümleri ya da fiziksel sağlık problemleri ile gelişimsel bozuklukların yanı sıra, ergenlik döneminde de devam eden psikolojik ve ilişkisel sorunların ortaya çıkmasında önemli bir role sahiptir (Gilbert ve diğerleri, 2009; Jaffee, 2017; Örsel ve diğerleri, 2011). Dahası çocukluk travmalarının, yetişkinlik döneminde depresyon (Mandelli ve diğerleri, 2015), kaygı bozuklukları (Hovens ve diğerleri, 2015), sınır durum kişilik belirtileri (Allen ve diğerleri, 2013), psikoz (Cutajar ve diğerleri, 2010), bipolar bozukluk (Palmier-Claus ve diğerleri, 2016), madde bağımlılığı (Cicchetti ve Handley, 2019) gibi çeşitli duygusal ve davranışsal sorunlar için önemli bir risk oluşturduğu da ortaya koyulmuştur. Bu örseleyici yaşantıların, yatkınlık oluşturduğu sorunlardan biri de yeme davranışındaki bozulmalardır (Molendijk ve diğerleri, 2017).

Yeme bozuklukları özellikle ergen ve genç yetişkinler arasında oldukça yaygın olan sağlık sorunlarından biridir (Tavolacci ve diğerleri, 2015). Bu gelişimsel dönemde en fazla tıknırcasına yeme bozukluğu, bulimia nervosa ve anoreksiya nervosa görülmektedir (Hoek ve Van Hoeken, 2003). Yeme ile ilgili bozukluklarda aile ilişkileri, arkadaş grupları ve toplumsal cinsiyet normları gibi çevresel faktörler ile kişilik özellikleri, benlik değeri, duygusal deneyimler ve psikolojik sorunlar gibi bireysel faktörler bir arada ya da birbirlerini etkileyerek rol oynamaktadır (Croll ve diğerleri, 2002, Erol ve diğerleri, 2006; Jacobi ve diğerleri, 2011). Ayrıca, fiziksel görünüme yönelik aşırı duyarlılık, kilo alma endişesi, yemek ve kilo hakkında yoğun zihinsel uğraşlar, katı diyet uygulamak, aşırı egzersiz ve kalori hesabı yapmak, öğün atlamak ya da kontrolsüz yemek gibi uyumsuz tutum ve davranışlar da yeme bozuklukları için risk oluşturmaktadır (Croll ve diğerleri, 2002; Holland ve diğerleri, 2014; Irving ve Neumark-Sztainer, 2002; Reba-Harrelson ve diğerleri, 2009). İlgili çalışmalar, yeme bozukluğu olan bireylerin yüksek bir kısmında çocukluk çağı travma öyküsü olduğunu göstermekte (Molendijk ve diğerleri, 2017), örseleyici yaşantılarla bozulmuş yeme tutumu arasındaki ilişkiyi de ortaya koymaktadır (Kessler ve diğerleri, 2007). Özellikle cinsel istismarın bozulmuş yeme tutumu ve davranışları için oluşturduğu risk öne çıkmakla birlikte (Smolak ve Murnen, 2002), fiziksel ve duygusal ihmal ile istismar yaşantılarının da önemli bir yatkınlık faktörü olduğunun altı çizilmektedir (Rorty ve diğerleri, 1994; Üzümcü, 2022). Farklı çocukluk travmalarının yetişkinlik dönemindeki yeme sorunları ile ilişkisini açıklayan faktörlerin anlaşılması, önleyici ve tedavi edici müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu faktörlerden depresyon (Kong ve Bernstein, 2009) başta olmak üzere, düşük benlik saygısı (Wolf ve Elklit, 2020) ve olumsuz beden algısı (Williams ve Gleaves, 2003) önemli bir role sahiptir. Duygu düzenleme

güçlüğü de hem bu ilişkiye açıklık getirmekte (Mills ve diğerleri, 2015) hem de bozuk yeme tutum ve davranışlarının önemli bir yordayıcısı olarak öne çıkmaktadır (Svaldi ve diğerleri, 2012). Bu bağlamda, çocukluk dönemi örseleyici yaşantılarla bozulmuş yeme örüntüleri arasındaki ilişkide duygusal mekanizmaların incelenmesinin yararlı olabileceği düşünülmekte, mevcut çalışmada özellikle öz tikslenme ve beden utancının birlikte sürdürücü rolüne odaklanılmaktadır.

Tiksinme; bireyin herhangi bir fizyolojik, psikolojik ya da ahlaki sisteminde bir tehdit olarak algılanan uyarıyı dışarıda bırakmayı amaçlayan temel bir duygudur (Rozin ve diğerleri, 2008). Dışsal bir uyarıdan bağımsız olarak, tetikleyici faktörün kişinin kendisine ait bir özelliğine, bedenine ya da benliğinin geneline yönelik olması ise öz tikslenme olarak tanımlanmaktadır (Overton ve diğerleri, 2008). Kişinin kendinden tiksilmesi, bazı durumlarda bedenini temizleme davranışı gibi işlevsel tepkileri ortaya çıkarabilse de (Curtis ve diğerleri, 2011), sürekli ve katı bir şekilde deneyimlendiği durumda depresyon (Powell ve diğerleri, 2013), kendine zarar verme (Smith ve diğerleri, 2015), kendini gizleme (Yıldırım ve Bahtiyar, 2022) ve bozuk beden algısı (Stasik-O'Brien ve Schmidt, 2018) gibi olumsuz sonuçları olmaktadır. Benliğe yönelik sürekli bir tiksinti duygusunun oluşumunda bireyin yetiştiği ortamın, ebeveyn tutumlarının, sosyal ilişkilerinin rol oynadığı düşünülmektedir (Ypsilanti ve diğerleri, 2019). Çocukluk çağı travmalarının da bu uyumsuz deneyimi yordadığı görülmektedir (Brake ve diğerleri, 2017; Simpson ve diğerleri, 2020). Yapılan bir çalışmada çocukluk çağı travması olan kadınlarda öz tikslenme duygusunun yoğunluğunun kaygıdan daha fazla olduğu belirtilmiştir (Rüsch ve diğerleri, 2011). Dahası, travma sonrası stres bozukluğu belirtileri ile intihar riski arasındaki ilişkinin benliğe yönelik tikslenme deneyimini ile açıklanabileceği gözlenmiştir (Brake ve diğerleri, 2017). Öte yandan, öz tikslenmenin problemlili yeme davranışlarındaki rolü (Espeset ve diğerleri, 2012) ve yeme bozuklukları ile ilişkisi de dikkat çekmektedir (Bektas ve diğerleri, 2022; Clarke ve diğerleri, 2019).

Bozuk yeme tutumları ve davranışlarının oluşumunda öne çıkan faktörlerden biri de kendini nesneleştirme kuramıyla ilişkilendirilen beden utancıdır. Kendini nesneleştirme bireyin özellikle de kadınların kendilerini, sahip olduğu çok boyutlu özellikler yerine beden ve görünüm temelli değerlendirmelerini, bu değerlendirmede bir başkasının eleştirel bakış açısını benimsemelerini ve bedenini diğerinin beğenisi ya da tatmini için var olan bir nesne olarak kabul etmelerini ifade etmektedir (Fredrickson ve Roberts, 1997). İçselleştirilen bu beden odaklı beklentiler, medyada ideal kadın görünümüne yönelik dayatmalarla pekişmekte ve bilhassa genç kadınlarda görünüm kaygısı ile beden utancını arttırabilmektedir (Monro ve Huon, 2005). Bedene ya da görünüme yönelik utanç deneyimi; düşük benlik saygısı (Mercurio ve diğerleri, 2008), depresyon (Jones ve Griffiths, 2015) ve cinsel işlev bozuklukları

(Tiggemann, 2011) gibi sorunlar kadar ve farklı yeme bozukluklarıyla (Peat ve Muehlenkamp, 2011) da güçlü bir ilişkiye sahiptir. Tylka ve Hill (2004) bozuk yeme davranışının yaygın olduğu grup olan kadın üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada açıklayıcı bir model ortaya koymuşlardır. Bu modele göre, zayıf olma baskısı bedeni kontrol etme eğilimini, bu eğilim de beden utancını tetiklemekte; beden utancı açlık gibi bedensel duyumlara yönelik farkındalığın azalmasını açıklamakta, bunun sonucunda da bozuk yeme davranışı artmaktadır. Dolayısıyla, kendini nesneleştirme duygusal bir sonucu olan beden utancının anlaşılması, başta yeme bozuklukları olmak üzere çeşitli psikolojik sorunların tedavisi için önemli görünmektedir. Bu utancın gelişiminde toplumsal norm ve pratiklerin önemine dikkat çekilmekle birlikte (Doğan, 2016), sosyal medya (Bell ve diğerleri, 2018), akran baskısı (Rousseau ve Eggermont, 2018) ve çevresel öğrenme (Daniels ve diğerleri, 2020) gibi etmenlere de yer verilmektedir. Bunlara ek olarak, çocukluk çağı travmalarının da kendini nesneleştirme ve beden utancının tetikleyicisi olabileceği belirtilmektedir (Erchull ve diğerleri, 2013). Örnek olarak, çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalan kadınlarda, kendini nesneleştirme eğiliminin yüksek olduğu gözlenmiş (Lindberg ve diğerleri, 2007; Watson ve diğerleri, 2013); hatta çocukluk dönemi istismar yaşantısı ile bulimia nervoza belirtileri arasındaki ilişkide, beden utancının aracı rolü ortaya koyulmuştur (Andrews, 1997).

Özetle, çocukluk dönemi örseleyici yaşantılar yetişkinlikte çeşitli sorunlarla ilişkili olduğu kadar, bozuk yeme tutum ve davranışlarında da rol oynamaktadır. Yeme bozuklukları için önemli bir yatkınlık oluşturan bozuk yeme tutumları, herhangi bir tanı almamış sağlıklı bireyler arasında da oldukça yaygın olarak görülmekte, özellikle ergenlik, beliren ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlar için risk oluşturmaktadır (Keski-Rahkonen, 2021; Tavolacci ve diğerleri, 2015). Ergenlik ile yetişkinlik arasında bir köprü olarak kabul edilen beliren yetişkinlik dönemi, kimlik arayışı, kendine odaklanma, bağımsızlaşma çabası, belirgin çevresel değişimlere uyum sağlama gibi zorlayıcı olabilen özellikleri ile öne çıkmaktadır (Arnett, 2000). Yeme ile ilgili uyumsuz tutum ve davranışlar ergenlikte başlasa bile, beliren yetişkinlik döneminde belirtilerin yaygınlığı ve şiddeti artmaktadır (Nelson ve diğerleri, 2008). Bu döneme denk gelen kadın üniversite öğrencilerinde, çeşitli bozulmuş yeme davranışlarının yüksek oranda gözlemlendiği, dahası bu davranışların süreklilik gösterme eğiliminde olduğu belirtilmiştir (Cain ve diğerleri, 2010). Ayrıca, bu dönemdeki kadınlarda yaygın olarak beden memnuniyetsizliği, kendini nesneleştirme ve beden utancı da gözlenebilmektedir (Monro ve Huon, 2005). Bozuk yeme davranışlarının bu dönemdeki yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda hem önleyici hem de sağaltıcı müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlayacak kapsamlı modellerin incelenmesi önemli görünmektedir. Bu bağlamda, mevcut araştırma beliren yetişkinlik dönemindeki kadınlarda çocukluk çağı travmaları ile bozuk yeme örüntüsü arasındaki ilişkide öz tikslenme ve beden utancı odaklı duygusal mekanizmaların

açıklayıcı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. İlgili çalışmalar göz önünde bulundurularak, çocukluk travmaları, öz tikslenme ve beden utancının hem birbiri ile hem de bozulmuş yeme tutumu ile pozitif yönde ilişkisi ön görülmektedir. Dahası, öz tikslenme ve beden utancının hem birbirinden bağımsız şekilde hem de birlikte, çocukluk travmaları ile yeme tutumu arasındaki ilişkiye aracılık etmesi beklenmektedir. Başka bir ifadeyle, çocukluk dönemindeki travma yaşantısı arttıkça, bireyin kendi fiziksel ve davranışsal özelliklerine dair hissettiği genel ve sürekli bir tikslenme deneyiminin artması, benliğe yönelik tikslenmenin beden odaklı utanç duygusundaki artışı açıklaması, bunun sonucunda da yeme tutumundaki bozulmanın artması beklenmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

Bu çalışma, yaşları 18 ile 25 (*Ort.* = 21.89, *SS* = 2.11) arasında değişen 397 gönüllü kadın katılımcı ile yürütülmüştür. Katılımcılar çalışmaya uygun/kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile dâhil edilmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%96.5) medeni durumunu bekâr olarak belirtmiştir. Eğitim düzeyine bakıldığında katılımcıların ağırlıklı olarak lise mezunu (%25.2) ya da üniversite öğrencisi veya mezunu (%63.7) olduğu görülmektedir. Katılımcıların daha az bir kısmı (%25.9) çeşitli meslek gruplarında çalışırken, çoğunluğu (%74.1) çalışmamaktadır. Ayrıca çoğu katılımcı (% 74.8) sosyoekonomik durumunu orta olarak değerlendirmiştir.

Katılımcılardan elde edilen boy ve kilo bilgisine göre hesaplanan vücut kitle indeksi 14.87-34.60 arasında değişmektedir (*Ort.* = 21.58, *SS*= 2.96). Kilolarından duydukları memnuniyet düzeyi incelendiğinde, %8.3'ü hiç memnun olmadığını, %21.7'si memnun olmadığını, %21.7'si kararsız olduğunu, %33.5'i memnun olduğunu ve %14.9'u çok memnun olduğunu bildirmiştir. Ayrıca, katılımcıların büyük bir kısmının (%85.6) hayatı boyunca kilo nedeniyle diyetisyen başvurusunun hiç olmadığı belirlenmiştir. Öte yandan, %62.7'si şimdiki halinden daha zayıf olmak isterken, %11.6'sı daha kilolu olmak istediğini, %25.7'i ise daha farklı bir kiloda olmak istemediğini belirtmiştir. Son olarak, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%78.3) hayatında hiç psikolojik ya da psikiyatrik bir yardım arayışında bulunmadığını belirtirken, %21.7'si hayatında en az bir defa böyle bir yardım geçmişine sahip olduğunu bildirmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve kilo değerlendirmesine yönelik detaylı bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcılara Dair Demografik Özellikler

Değişkenler	Katılımcılar (N = 397)	
	n	%
Medeni Durum		
Evli	14	3.5
Bekar	383	96.5
Eğitim Düzeyi		
Ortaokul Mezunu	22	5.5
Lise Mezunu	100	25.2
Üniversite öğrencisi/mezunu	253	63.7
Yüksek lisans/doktora	22	5.5
Çalışma Durumu		
Evet	103	25.9
Hayır	294	74.1
Sosyoekonomik Durum		
Düşük	36	9.1
Orta	297	74.8
Yüksek	64	16.1
Kilo Memnuniyeti		
Hiç memnun değilim	33	8.3
Memnun değilim	86	21.7
Kararsızım	86	21.7
Memnunum	133	33.5
Çok memnunum	59	14.9
Kilo İdeali		
Mevcut kilodan daha zayıf	249	62.7
Mevcut kilo ile aynı	102	25.7
Mevcut kilodan daha fazla	46	11.6
Diyetisyen Başvuru Geçmiş		
Var	57	14.4
Yok	340	85.6
Psikiyatrik/Psikolojik Yardım Geçmiş		
Evet	86	21.7
Hayır	311	78.3

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Katılımcılara ait yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, mevcut çalışma durumu, sosyoekonomik düzey, kilo ve boy gibi özellikler ile mevcut kilo değerlendirmesi, ideal kilo değerlendirmesi, diyetisyen başvuru öyküsü, psikiyatrik ya da psikolojik bir yardım öyküsünün olup olmadığına dair bilgi toplamak için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (ÇÇRTÖ). Bireyde 20 yaş öncesi döneme ait örseleyici yaşantıları değerlendirmek için geliştirilen ölçek (Bernstein ve diğerleri, 1994), daha sonra revize edilerek üç tanesi travma inkarını ölçen toplam 28 maddeden oluşan nihai halini almıştır (Bernstein ve diğerleri, 2003). Ölçekte cinsel, fiziksel ve duygusal istismar ile duygusal ve fiziksel ihmal olmak üzere beş alt boyut bulunmaktadır. 5'li Likert tipinde

derecelendirilen ölçekten ve boyutlardan alınan yüksek puanlar travma yaşantısının artan sıklık ve şiddetini temsil etmektedir. Toplam ölçek için iç tutarlık değeri .95 olarak hesaplanırken alt boyutlar için bu değer .79 (fiziksel ihmal boyutu) ve .94 (fiziksel ve duygusal istismar boyutları) arasında değişmektedir (Bernstein ve diğerleri, 2003). Şar ve diğerleri (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek aynı madde sayısı ve yapıya sahiptir; ayrıca, tüm ölçek için iç tutarlılık değeri .93, test-tekrar test güvenilirliği .90 olarak belirtilmiştir. Çocukluk dönemi örseleyici yaşantı şiddetinin değerlendirildiği mevcut çalışmada, toplam ölçek için hesaplanan Cronbach alfa değeri .96'dır.

Öz Tiksınme Ölçeği- Revize Formu (ÖTÖ-R). Overton ve diğerleri tarafından (2008), bireyin kendi davranışlarına, fiziksel görünümüne ya da genel olarak benliğine yönelik sürekli bir tiksınme deneyimini değerlendirmek amacıyla geliştiren ölçek, Powell ve diğerleri (2015a) tarafından revize edilmiştir. Revize form benliğe yönelik genel tiksınme düzeyinin yanı sıra, davranış odaklı ve fiziksel görünüm odaklı tiksınme olmak üzere 2 alt boyutu değerlendiren toplam 22 sorudan oluşturmaktadır. Maddelerin 7'li Likert tipinde derecelendirildiği ölçekte yüksek puanlar artan tiksınme düzeyine işaret etmektedir ve ölçeğin iç tutarlık değeri .92 olarak belirtilmiştir (Powell ve diğerleri, 2015a). Ölçeğin Türkçe uyarlaması Bahtiyar ve Yıldırım (2019) tarafından yapılmış, bu uyarlamada da genel öz tiksınme düzeyinin yanı sıra fiziksel görünüm ve davranış odaklı tiksınme olmak üzere 2 boyutu değerlendiren 21 madde belirlenmiştir. Türkçe formun iç tutarlık değeri .83, test-tekrar test güvenilirliği .73 olarak kaydedilmiştir. Benliğe yönelik genel tiksınme düzeyinin değerlendirildiği bu çalışmada, ölçeğin toplamı için hesaplanan iç tutarlık katsayısı .91'dir.

Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeği (NBBÖ). McKinley ve Hyde (1996) tarafından geliştirilen ölçek, bireylerin benlik algılarını beden görünümleri ile temellendirmelerine ve bu görünüme dair dışarıdan bir izleyici bakış açısı benimseyerek kendilerini bu bağlamda değerlendirmelerine yönelik 24 madde içermektedir. Ölçekte her biri 8 maddeden oluşan 3 alt boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar, bireyin bedenini izleyerek başkaları tarafından nasıl görüldüğü ile ilgili uğraşı temsil eden "beden izleme", yeteri kadar çaba gösterirse istenen fiziksel görünüme sahip olabileceğine dair bir tutumu temsil eden "kontrol inancı" ve gerçekçi olmayan beden standartlarını karşılayamadığında deneyimlenen utanç duygusunu temsil eden "beden utancı"dır. 7'li Likert tipinde derecelendirilen ölçekte yüksek puanlar ilgili boyutta artışı göstermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Yağmurcu ve Tosun (2018) tarafından yapılmış, uyarlamada 22 madde ve aynı faktör yapısı elde edilmiştir. Mevcut araştırmada, ölçeğin beden utancı alt boyutu (8 madde) kullanılmıştır. Özgün formda bu boyut için hesaplanan iç tutarlık katsayısı farklı yaş grubundaki kadınlardan oluşan örneklerde .70 (orta yaş) ile .84 (öğrenciler) arasında (McKinley ve Hyde, 1996), Türkçe

uyarlama çalışmasında .73 (Yağmurcu ve Tosun, 2018) olarak belirtilmiş; mevcut araştırmada .71 olarak hesaplanmıştır.

Yeme Tutumu Testi (YTT). Ölçek, yeme bozukluğu olan ya da klinik özellikli olmayan bireylerde, yemek yeme ile ilgili tutum ve davranışları değerlendirmek, ayrıca bozuk yeme örüntüsünü belirlemek amacıyla geliştirilmiştir (Garner ve Garfinkel, 1979). Savaşır ve Erol (1989) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçekte, 6'lı Likert tipinde derecelendirilen 40 madde bulunmaktadır. Ölçeğin toplamından alınan yüksek puanlar, yeme tutumundaki bozulmanın artan şiddetine işaret etmektedir. Toplam ölçek için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı özgün formda yeme bozukluğu olan kişilerde .79, klinik olmayan örnekleme .94 (Garner ve Garfinkel, 1979), Türkçe uyarlama çalışmasında .70 olarak belirtilmiştir (Savaşır ve Erol, 1989). Mevcut araştırmada ise bu değer .83 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Çalışma için öncelikli olarak üniversitenin resmi Etik Kurulu'ndan gerekli onay alınmıştır. Ardından, öz bildirime dayalı ölçüm araçları çevrimiçi veri toplama sitesine aktarılmış ve sosyal medya aracılığı ile çalışmanın davet linki paylaşılmıştır. 18 – 25 yaş arasında kadın katılımcılar ile sınırlanan çalışma örnekleminde yer almak isteyen gönüllülere çalışmanın amacı, kapsamı, gizlilik ve araştırmacı bilgilerini içeren onam sayfası elektronik olarak sunulmuştur. Araştırmadaki soruların cevaplanması ortalama 15 dakika sürmüştür.

İstatistiksel Analizler

Araştırmanın verileri IBM SPSS 22 paket programı ile analiz edilmiştir. Temel analizlerden önce kayıp veri ve normallik kontrol edilmiş, tek değişkenli aykırı değere sahip 2 verinin silinmesiyle birlikte kalan 397 kişinin verisiyle analizler yapılmıştır. Araştırma değişkenleri için ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiş, ardından değişkenler arasında ilişkiler için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Son olarak, aracılık testi için Hayes (2022) tarafından geliştirilen SPSS uyumlu bir makro (PROCESS v3.4) eklentisi kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilere dair sonuçlarda çocukluk çağındaki travma yaşantılarındaki artışın beklenen şekilde, bozuk yeme tutumu ($r = .55, p < .001$), beden utancı ($r = .50, p < .001$) ve öz tikslenme ($r = .78, p < .001$) düzeyindeki artışla anlamlı ilişkisi gözlenmiştir. Ayrıca katılımcıların vücut kitle indeksi ile araştırma değişkenleri arasındaki

ilişkiler de incelenmiş, sonuçlarda vücut kitle indeksindeki artış da travma düzeyi ($r = .27, p < .001$), bozuk yeme tutumu ($r = .26, p < .001$), beden utancı ($r = .37, p < .001$) ve öz tiksinişme ($r = .28, p < .001$) düzeyi ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Betimleyici bilgilere ve ilişkilere dair detaylı bilgi Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiler ve Betimleyici Bilgiler

	1	2	3	4	6	7	Ort.	SS
1. ÇÇRTÖ- toplam	1	.55***	.50***	.78***	.27***	-.14**	47.89	20.58
2. YTT- toplam		1	.48***	.63*	.26***	-.00	20.30	12.23
3. BU			1	.55***	.37***	-.06	25.60	8.95
4.ÖTÖ-R- toplam				1	.28***	-.12*	38.12	17.24
6. VKİ					1	.07	21.58	2.96
7. Yaş						1	21.89	2.11
<i>Çarpıklık</i>	0.49	0.88	0.17	0.36	0.91	-0.17		
<i>Basıklık</i>	-1.39	0.15	-0.46	-0.97	1.22	-0.98		

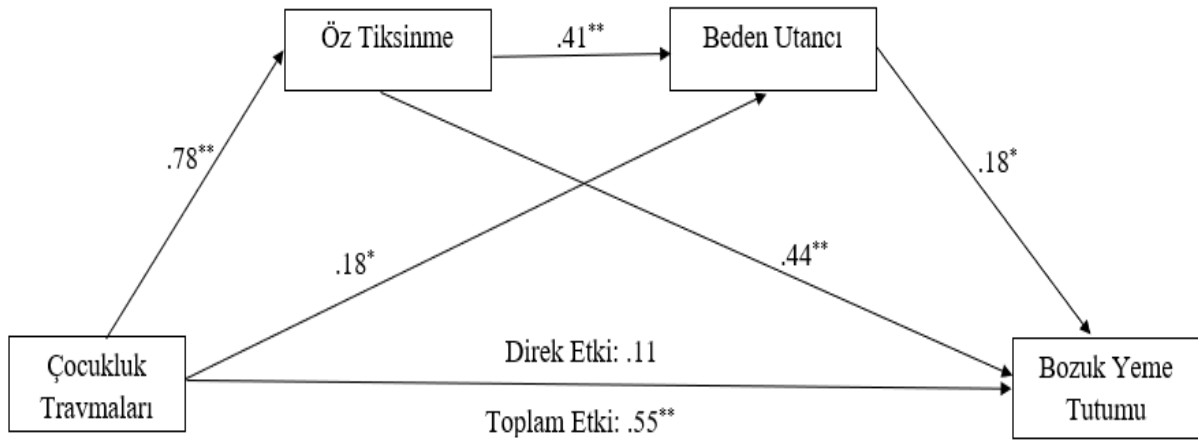
Not. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$; ÇÇRTÖ-T = Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, YTT = Yeme Tutum Testi, BU = Beden Utancı, ÖTÖ-R = Öz Tiksinişme Ölçeği-Revize Formu, VKİ = Vücut Kitle İndeksi

Çocukluk Travmaları ile Bozuk Yeme Tutumu Arasındaki İlişkide Öz Tiksinişme ve Beden Utancının Aracı Rolü

Çocukluk çağı travmaları ile bozuk yeme tutumu arasındaki ilişkide, öz tiksinişme ve beden utancının aracı rolünü incelemek için Hayes (2022) tarafından geliştirilen SPSS uyumlu bir makro (PROCESS v3.4) eklentisi kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır. Seri çoklu aracılık modeli (6. Model), orijinal veriden üretilen 5000 bootstrap örneklem üzerinde incelenmiş ve %95 güven aralığı (GA) değerlendirilmiştir. Buna göre, güven aralığı içerisinde “0” değerinin bulunmaması, anlamlı aracılık etkisini göstermektedir.

Analiz sonucunda travma yaşantılarının, aracı değişkenler olan öz tiksinişme [$\beta = .78, t(395) = 24.75, p < .001$] ve beden utancı [$\beta = .18, t(394) = 2.71, p < .01$] üzerinde anlamlı etkisi gözlenmiştir. Öz tiksinişmenin, beden utancındaki artışı da anlamlı olarak açıkladığını belirlenmiştir [$\beta = .41, t(394) = 6.11, p < .001$]. Ayrıca, hem öz tiksinişmenin [$\beta = .44, t(393) = 6.89, p < .001$] hem de beden utancının [$\beta = .18, t(393) = 3.99, p < .01$] yeme tutumundaki bozulmayı anlamlı olarak yordadığı gözlenmiştir. Dahası, çocukluk travmalarının bozuk yeme tutumu üzerindeki toplam etkisinin anlamlı [$\beta = .55, t(395) = 12.94, SE = .04, p < .001$], fakat direkt etkisinin anlamlı olmadığı [$\beta = .11, t(393) = 1.79, SE = .06, p > .05$] belirlenmiştir.

Araştırma bulgularında öngörülen aracılık modelleri desteklenmiştir (Şekil 1). Sonuçlara göre, çocukluk travmaları ile bozuk yeme tutumu arasındaki ilişkide hem öz tikslenme, $\beta = .34$, $SE = .06$, %95 GA [.21, .47], hem de beden utancının, $\beta = .03$, $SE = .02$, %95 GA [.01, .07], birbirinden bağımsız tam anlamlı aracılık etkisi bulunmuştur. Buna ek olarak seri aracılık modeli, öz tikslenme ve beden utancının bir arada da bu ilişkiye tam aracılık ettiğini göstermiştir, $\beta = .06$, $SE = .02$, %95 GA [.02, .11]. Bu model toplam varyansın da %30'unu açıklamıştır, $F(1,395) = 167.41$, $p < .001$. Aracılık etkileri karşılaştırıldığında, öz tikslenmenin bağımsız aracılık etkisinin, beden utancının bağımsız aracılık etkisinden ve öz tikslenme ile beden utancının bir arada olduğu seri aracılık etkiden daha büyük olduğu gözlenmiştir.

Şekil 1.

Çocukluk çağı travmaları ile bozuk yeme tutumu arasındaki ilişkide öz tikslenme ve beden utancının seri aracılık etkisi.

Not. Şekilde standardize beta katsayıları belirtilmiştir. ** $p < .001$; * $p < .01$.

Tartışma

Mevcut çalışmada, kadınlarda çocukluk çağı ruhsal travmaları ile yeme tutumu arasındaki ilişkide öz tikslenme ve beden utancının seri aracılık etkisi incelenmiştir. Araştırma bulgularında öz tikslenmenin ve beden utancının birbirinden bağımsız olarak çocukluk travmaları ile bozulmuş yeme tutumu arasındaki ilişkiye tam aracılık ettiği gözlenmiştir. Dahası, bu iki değişkenin bir araya gelerek de çocukluk travmaları ile bozulmuş yeme tutumu arasındaki ilişkiyi açıkladığı belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle, çocukluk çağı travma yaşantılarındaki artış sırasıyla benliğe yönelik tikslenme eğilimini ve beden utancını arttırması yoluyla bozulmuş yeme tutumundaki artışı açıklamaktadır.

Çocukluk dönemindeki örseleyici yaşantılar, ileride yeme sorunları için önemli bir yatkınlık oluşturabilmektedir (Molendijk ve diğerleri, 2017). Bu yaşantılar arasında, özellikle cinsel ve fiziksel istismarın rolüne odaklanılmış (Neumark-Sztainer ve diğerleri, 2000), ardından farklı çocukluk travmalarının bozuk yeme tutum ve davranışlarıyla ilişkisine dair incelemeler genişletildiğinde, fiziksel ihmal (Mitchell ve Mazzeo, 2005) ya da duygusal istismarın (Groleau ve diğerleri, 2012; Hund ve Espelage, 2006; Üzümcü, 2022) da belirleyici etkileri olduğu gözlenmiştir. Öte yandan, çocukluk döneminde kötü muameleye maruz kalan bireyler genellikle birden fazla çeşit örseleyici yaşantıyı bir arada deneyimlemektedir (Armour ve diğerleri, 2014). Bozuk yeme davranışlarının gelişiminde, birden fazla travma türünün bir araya gelmesi, travmaların sıklığının ve şiddetinin artması daha önemli görünmektedir (Hasselle ve diğerleri, 2017; Lejonclou ve diğerleri, 2014). Bu bağlamda, mevcut çalışmada da belirli bir travma türü değil, örseleyici yaşantı düzeyi değerlendirilmiş ve yeme sorunları ile ilişkisine dair açıklayıcı duygusal mekanizmalara odaklanılmıştır.

Çalışmada ilk olarak, öz tikslenme eğiliminin tam aracılık rolü belirlenmiştir. Buna göre, çocukluk çağı travmalarındaki artış, benliğe yönelik sürekli tikslenme deneyimini arttırmakta, bunun sonucunda da yeme tutumundaki bozulmada artış gözlenmektedir. Yeme bozukluklarında bedene ya da yemeğe yönelik tiksinti duygusunun rolüne işaret eden araştırmalar mevcuttur (Davey ve diğerleri, 1998; Troop ve diğerleri, 2002). Bununla birlikte, anlık bir duygudan ziyade, bireyin fiziksel görünümüne, davranışına ya da benliğine yönelik deneyimlediği sürekli bir tikslenme, bilişsel ve davranışsal sistemini şekillendiren bir duygusal şema özelliği taşıyabileceği ve farklı psikolojik sorunların oluşumuna açıklık getirebileceği belirtilmektedir (Powell ve diğerleri, 2015b). Bu bağlamda, Glashouwer ve de Jong (2021) anoreksiya nervozada kişinin kendisini aç bırakmasının merkezinde öz tikslenme deneyimi ve bundan kaçınma çabası olduğunu, anoreksiya belirtileri ile sınırlı tedavilerin sonrasında bu duygusal şemanın devam ettiğini, dolayısıyla hastalığın nüksetmesinde de önemli bir rolü olduğunu formüle etmişlerdir. İlgili çalışmalar da öz tikslenme düzeyinin, anoreksiya ve bulimia nervoza bozukluklarında, beden memnuniyetsizliğinde, yeme sorunları ile bir arada görülen depresyon ve kaygı bozukluklarında anlamlı olarak daha yüksek düzeyde gözlendiğini ortaya koymaktadır (Bell ve diğerleri, 2017; Kot ve diğerleri, 2021). Ayrıca öz tikslenme, bir yeme bozukluğu tanısı olmayan ya da sadece obeziteye sahip bireyler arasında da kısıtlayıcı yeme, duygusal yeme, kalori yakmak için aşırı çaba gösterme, beden memnuniyetsizliği ve kilo verme ya da zayıf olma arzusu gibi işlevsiz yeme tutum ve davranışlarıyla ilişkili olduğu belirtilmektedir (Marques ve diğerleri, 2021; Palmeira ve diğerleri, 2019). Mevcut çalışma bulgusu, söz konusu ilişkilere Türkiye örnekleminde bir

destek sunmakta, dahası bozulmuş yeme tutum ve davranışlarının tedavisinde benliğe yönelik tikslenme deneyiminin etkisinin göz ardı edilmemesinin önemine dikkat çekmektedir.

Çalışmada ikinci olarak, beden utancının tam aracılık rolü belirlenmiştir. Buna göre, çocukluk çağı travmalarındaki artış, beden utancını arttırmakta, bunun sonucunda da bozuk yeme tutumunda artış gözlenmektedir. Goss ve Gilbert'ın (2002) modelinde, öz bilinç duygularından utanç ve gurur yeme bozukluklarını tetikleyen ve sürdüren faktörler olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu modele göre, yeme bozukluğuna sahip bireylerin kalori ve besin alımını sınırlamaya, kilo ve beden görünümüne, açlık duygularını bastırmaya yönelik kontrolcü çabalarından gurur duydukları, bunlardan birinde başarısızlık söz konusu olduğunda ise yoğun bir utanç ortaya çıktığı belirtilmekte; bunun sonucunda da daha katı çabalara geri dönerek bir kısır döngü oluşmaktadır. Utanç duygusunun çeşitli yeme sorunlarındaki önemi görgül çalışmalarla da desteklenmiştir (Blythin ve diğerleri, 2020; Brockdorf ve diğerleri, 2018). Kendini nesneleştirme kuramı ise, genel bir utanç deneyiminden ziyade, başkalarının değerlendirme ve standartları üzerinden bireyin kendi bedenine ve görünümüne yönelik deneyimlediği utanca odaklanmaktadır (Fredrickson ve Roberts, 1997). Beden utancı hem klinik hem de sağlıklı popülasyonda bozulmuş yeme davranışlarının önemli bir yordayıcısıdır (Doran ve Lewis, 2012). Dahası, beden memnuniyetsizliği (Mustapic ve diğerleri, 2015), kendini nesneleştirme (Noll ve Fredrickson, 1998), beden görünümünü takip etme (Schaefer ve diğerleri, 2018) ve kiloya yönelik olumsuz ön yargıların (Webb ve diğerleri, 2016) beden utancını arttırması yoluyla problemlili yeme örüntülerinin oluşmasında etkili olduğuna dair bulgular da mevcuttur. Beliren yetişkinlik dönemindeki sağlıklı bireyler arasında, beden utancının bozuk yeme tutumu ile ilişkisini ortaya koyan çalışma sonuçları alanyazın ile tutarlılık göstermekte, bu duygu ile etkili baş etme yöntemlerinin önemine işaret etmektedir.

Son olarak, çocukluk travmaları ile bozuk yeme tutumu arasında öz tikslenme ve beden utancının bir arada açıklayıcı rolü gözlenmiştir. Bu bulgu ile tutarlı şekilde, Dyer ve diğerleri (2015) çocuklukta cinsel istismara maruz kalmış ve travma sonrası stres belirtilerine sahip kadınların, bedenlerine dair özellikle utanç ve tiksinti duygusunu yoğun olarak deneyimlendiğini göstermiştir. Cinsel istismar ile beden utancı arasındaki ilişkinin sadece kadınlarda değil, erkeklerde de gözlemlendiği ve beden sınırlarının bozulduğuna dair algının bu ilişkiye bir açıklık getirebildiği belirtilmiştir (Talmon ve Ginzburg, 2018). Cinsel ve fiziksel istismar yaşantılarının benliğe yönelik tikslenme duygusu için de bir yatkınlık oluşturduğu ve bu duygunun yeme bozukluklarında da anlamlı olarak yüksek olduğu ortaya koyulmuştur (Ille ve diğerleri, 2014). Duygusal istismar ya da ihmal gibi farklı travmaların da bozuk yeme davranışları ile ilişkisine dikkat çeken Fox ve diğerleri (2015), çeşitli örseleyici yaşantıların bireyin kendine ait fiziksel özelliklerine, davranışlarına ya da genel olarak benliğine yönelik

eleştirel ve reddedici tutum ya da değerlendirmeleri tetikleyebileceğini, bunun sonucunda da ortaya çıkan öz tiksini ve beden utancının yeme bozuklukları için bir yatkınlık oluşturabileceğini öne sürmüştür. Mevcut çalışmadaki seri aracılık modeli bu teorik kavramsallaştırmaya görgül bir destek sunmaktadır. Bu açıklayıcı modele göre, travma yaşantılarının benliğe yönelik genel ve sürekli bir tiksinti deneyimine yatkınlık oluşturduğu, bu tiksintinin bedene yönelik utanç duygusunu tetiklediği ve bunun sonucunda da bozuk yeme tutumunda artış gözleendiği söylenebilir. Benzer şekilde, Keith ve diğeri (2009) de erken dönemdeki olumsuz yaşantıların yaygın ve sürekli bir utanç eğilimi oluşturduğu, bu eğilimin de beden ya da yemek özelinde durumsal ikinci bir utanç deneyimini tetiklediğini öne sürmüştür. İleride beden utancına ek olarak, genel bir utanç eğiliminin ya da söz konusu olumsuz duyguların düzenlenmesi ile ilgili güçlüklerin de modele dahil edildiği boylamsal çalışmalar, bu duygusal mekanizmaların sürdürücü rolüne dair kapsamlı bilgi vermesi bakımından önemlidir.

Araştırmanın sonuçlarını değerlendirirken göz önünde bulundurulması önemli olan bazı sınırlılıklar vardır. Ergenlik ve genç yetişkinlik, bedene yönelik farkındalığın, fiziksel görünümün öneminin ve çevreden gelen görünüm odaklı geri bildirimlere duyarlılığın yüksek olmasıyla, özellikle kadınlarda bozulmuş yeme tutum ve davranışları için riskli dönemler olarak kabul edilmektedir (Keski-Rahkonen, 2021; Tavolacci ve diğeri, 2015). Bu bağlamda mevcut çalışmanın beliren yaş dönemindeki kadınlarla birlikte yürütülmüş olması, söz konusu riskli grup için önemli açıklamalar sunmaktadır. Öte yandan, katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans ve üzeri eğitime, normal sınırlarda beden kitle indeksine, orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olması, sonuçların farklı demografik özellikli bireylere genellenmesine sınırlılık getirmektedir. Gelecekte beden kitle indeksi ya da eğitim düzeyi bakımından çeşitli gruplarla yapılacak çalışmaların, mevcut ilişkilerin geçerliliğine destek sunabileceği; erkek katılımcıların dahil edildiği modellerin de önemli katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, araştırma örnekleminin belirli bir yeme bozukluğu özelliğine sahip olmaması da başka bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Bozulmuş yeme tutumu, yeme bozukluğuna sahip olmayan bireylerde de yaygın olarak görülmekte ve bu bozukluklar için risk oluşturabilmektedir (Jacobi ve diğeri, 2011; Neumark-Sztainer ve diğeri, 2011). Öte yandan, araştırma modelinin gelecek çalışmalarda farklı yeme bozukluklarına sahip bireylerle incelenmesi, problemlili yeme örüntüsü özelinde öne çıkan duygusal tetikleyici ve sürdürücülerin belirlenmesinde faydalı olabilir. Bir diğeri sınırlılık olarak, çalışmanın kesitsel deseni göz önünde bulundurulduğunda neden sonuç ilişkisine dair yorumun mümkün olmadığı belirtilmelidir. İlerde boylamsal çalışmalar ya da beden utancı ile öz tiksiniye

yönelik müdahaleleri içeren deneysel çalışmalar, söz konusu ilişkilerin yönü hakkında da daha fazla bilgi sunabilir.

Sonuç olarak, bu çalışmada çocukluk travmaları ile bozuk yeme tutumu arasında öz tikslenme ve beden utancının bir arada açıklayıcı rolü ortaya koyulmuştur. Bozuk yeme örüntülerinin oluşumuna ve sürdürülmesine dair bilgi sunan bu bulgular, önleyici ve sağaltıcı çalışmalar için de yol gösterici niteliktedir. Uyumsuz yeme tutum ve davranışları, ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde oldukça yaygın olarak gözlenmekte ve yeme bozuklukları için önemli bir risk oluşturmaktadır (Tavolacci ve diğerleri, 2015). Yeme ile ilgili sorunlu örüntülerin oluşumunda, sadece cinsel istismarın değil, farklı çocukluk travmalarının etkili olabileceği güncel çalışmalarda belirtilmektedir. Mevcut bulgular, örseleyici yaşantıların ileri dönem yeme sorunları için oluşturduğu yatkınlıkta iki önemli duygusal deneyimin rolüne dikkat etmektedir. Söz konusu yaşantıların benliğe yönelik tikslenme ve bedene yönelik utançtaki artışı açıklaması, problemlili yeme örüntülerinde koruyucu faktörler olarak nitelendirilen benlik değeri (O’Dea, 2004), öz şefkat (Breines ve diğerleri, 2014), işlevsel baş etme yöntemleri (Bloks ve diğerleri, 2004) ve duygu düzenleme becerileri (Holmqvist Larsson ve diğerleri, 2020) odaklı önleyici müdahalelerin önemine işaret etmektedir. Gelecek çalışmalarda, bu koruyucu faktörlerin de yer aldığı kapsamlı modellerin incelenmesinin, etkili vaka kavramsallaştırmalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Dahası, yeme bozukluklarının tedavisinde çocukluk travma deneyiminin, travma sonrası stres tepkilerinin ve ilişkili olabilecek diğer psikolojik sorunların da değerlendirilmesi ve tedavi planında gözetilmesinin altı çizilmektedir (Brewerton, 2007). Öz tikslenme ve beden utancının da bu tedavi planına dâhil edilmesinin tedavinin etkililiğini arttırmada ve nüksün önlenmesinde önemli bir yerinin olabileceği düşünülebilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Yazarlar eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Yazar Notu: Bu çalışma, Dr. Öğr. Üyesi Başak Bahtiyar danışmanlığında, Klinik Psikolog Eslem Fulya Ekşi tarafından yazılan “Kadınlarda Çocukluk Çağı Travmaları ile Yeme Örüntüsü Arasındaki İlişkide Öz Tikslenme ve Beden Utancının Aracı Rolü” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Yazarlar, bu çalışma için finansal destek alınmadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Bu çalışma, T.C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu onayı ile gerçekleştirilmiştir. (2021 tarihli 2021/03-02 sayılı karar)

Kaynakça

- Allen, B., Cramer, R. J., Harris, P. B. ve Rufino, K. A. (2013). Borderline personality symptomatology as a mediator of the link between child maltreatment and adult suicide potential. *Archives of Suicide Research*, 17(1), 41-51. <https://doi.org/10.1080/13811118.2013.748413>
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adults: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037//0003-066X.55.5.469>
- Andrews, B. (1997). Bodily shame in relation to abuse in childhood and bulimia: A preliminary investigation. *British Journal of Clinical Psychology*, 36(1), 41-49. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1997.tb01229.x>
- Armour, C., Elklit, A. ve Christoffersen, M. N. (2014). A latent class analysis of childhood maltreatment: Identifying abuse typologies. *Journal of Loss and Trauma*, 19(1), 23-39. <https://doi.org/10.1080/15325024.2012.734205>
- Bahtiyar, B. ve Yıldırım, A. (2019). Öz Tiksınme Ölçeği-Revize Formu: Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(3), 304-315. <https://doi.org/10.5505/kpd.2019.72692>
- Bektas, S., Keeler, J. L., Anderson, L. M., Mutwalli, H., Himmerich, H. ve Treasure, J. (2022). Disgust and self-disgust in eating disorders: A systematic review and meta-analysis. *Nutrients*, 14(9), 1728. <https://doi.org/10.3390/nu14091728>
- Bell, B. T., Cassarly, J. A. ve Dunbar, L. (2018). Selfie-objectification: Self-objectification and positive feedback ("likes") are associated with frequency of posting sexually objectifying self-images on social media. *Body Image*, 26, 83-89. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2018.06.005>
- Bell, K., Coulthard, H. ve Wildbur, D. (2017). Self-disgust within eating disordered groups: Associations with anxiety, disgust sensitivity and sensory processing. *European Eating Disorders Review*, 25(5), 373-380. <https://doi.org/10.1002/erv.2529>
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., Sapareto, E. ve Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *The American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1132-1136. <https://doi.org/10.1176/ajp.151.8.1132>
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., Stokes, J., Handelsman, L., Medrano, M., Desmond, D. ve Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27(2), 169-190. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(02\)00541-0](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(02)00541-0)
- Bloks, H., Furth, E. F., Callewaert, I. ve Hoek, H. W. (2004). Coping strategies and recovery in patients with a severe eating disorder. *Eating Disorders*, 12(2), 157-169. <https://doi.org/10.1002/erv.920>
- Blythin, S. P., Nicholson, H. L., Macintyre, V. G., Dickson, J. M., Fox, J. R. ve Taylor, P. J. (2020). Experiences of shame and guilt in anorexia and bulimia nervosa: A systematic review. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 93(1), 134-159. <https://doi.org/10.1111/papt.12198>

- Brake, C. A., Rojas, S. M., Badour, C. L., Dutton, C. E. ve Feldner, M. T. (2017). Self-disgust as a potential mechanism underlying the association between PTSD and suicide risk. *Journal of Anxiety Disorders*, 47, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2017.01.003>
- Breines, J., Toole, A., Tu, C. ve Chen, S. (2014). Self-compassion, body image, and self-reported disordered eating. *Self and Identity*, 13(4), 432-448. <https://doi.org/10.1080/15298868.2013.838992>
- Brewerton, T. D. (2007). Eating disorders, trauma, and comorbidity: Focus on PTSD. *Eating disorders*, 15(4), 285-304. <https://doi.org/10.1080/10640260701454311>
- Brockdorf, A. N., Kennedy, G. A. ve Keel, P. K. (2018). Examining associations among sensitivity to punishment and reward, shame, and eating pathology through tests of mediation. *Eating Disorders*, 26(5), 407-417. <https://doi.org/10.1080/10640266.2017.1408293>
- Cain, A. S., Epler, A. J., Steinley, D. ve Sher, K. J. (2010). Stability and change in patterns of concerns related to eating, weight, and shape in young adult women: A latent transition analysis. *Journal of Abnormal Psychology*, 119(2), 255-267. <https://doi.org/10.1037/a0018117>
- Cicchetti, D. ve Handley, E. D. (2019). Child maltreatment and the development of substance use and disorder. *Neurobiology of Stress*, 10, 100144. <https://doi.org/10.1016/j.ynstr.2018.100144>
- Clarke, A., Simpson, J. ve Varese, F. (2019). A systematic review of the clinical utility of the concept of self-disgust. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 26(1), 110-134. <https://doi.org/10.1002/cpp.2335>
- Croll, J., Neumark-Sztainer, D., Story, M. ve Ireland, M. (2002). Prevalence and risk and protective factors related to disordered eating behaviors among adolescents: relationship to gender and ethnicity. *Journal of Adolescent Health*, 31(2), 166-175. [https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(02\)00368-3](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(02)00368-3)
- Curtis, V., De Barra, M. ve Aunger, R. (2011). Disgust as an adaptive system for disease avoidance behaviour. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 366, 389-401. <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0117>
- Cutajar, M. C., Mullen, P. E., Ogloff, J. R., Thomas, S. D., Wells, D. L. ve Spataro, J. (2010). Schizophrenia and other psychotic disorders in a cohort of sexually abused children. *Archives of General Psychiatry*, 67(11), 1114-1119. <https://doi.org/10.1001/archgenpsychiatry.2010.147>
- Daniels, E. A., Zurbriggen, E. L. ve Ward, L. M. (2020). Becoming an object: A review of self-objectification in girls. *Body Image*, 33, 278-299. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2020.02.016>
- Davey, G. C., Buckland, G., Tantow, B. ve Dallos, R. (1998). Disgust and eating disorders. *European Eating Disorders Review: The Professional Journal of the Eating Disorders Association*, 6(3), 201-211. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0968\(199809\)6:3<201::AID-ERV224>3.0.CO;2-E](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0968(199809)6:3<201::AID-ERV224>3.0.CO;2-E)
- Doğan, G. (2016). Bir sistemi meşrulaştırma pratiği olarak kendini nesneleştirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 35-45.
- Doran, J. ve Lewis, C. A. (2012). Components of shame and eating disturbance among clinical and non-clinical populations. *European Eating Disorders Review*, 20(4), 265-270. <https://doi.org/10.1002/erv.1142>

- Dyer, A. S., Feldmann Jr, R. E. ve Borgmann, E. (2015). Body-related emotions in posttraumatic stress disorder following childhood sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(6), 627-640. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1057666>
- Erchull, M. J., Liss, M. ve Lichiello, S. (2013). Extending the negative consequences of media internalization and self-objectification to dissociation and self-harm. *Sex Roles*, 69(11), 583-593. <https://doi.org/10.1007/s11199-013-0326-8>
- Erol, A., Toprak, G. ve Yazici, F. (2006). Psychological and physical correlates of disordered eating in male and female Turkish college students. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 60(5), 551–557. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1819.2006.01557.x>
- Espeset, E. M., Gulliksen, K. S., Nordbø, R. H., Skårderud, F. ve Holte, A. (2012). The link between negative emotions and eating disorder behaviour in patients with anorexia nervosa. *European Eating Disorders Review*, 20(6), 451-460. <https://doi.org/10.1002/erv.2183>
- Fredrickson, B. L. ve Roberts, T. A. (1997). Objectification theory. *Psychology of Women Quarterly*, 21(2), 173-206. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00108.x>
- Fox, J. R, Grange, N. ve Power, M. J. (2015) Self-disgust in eating disorders: A review of the literature and clinical implications. İçinde P. A. Powell, P. G. Overton ve J. Simpson (Edl.), *The Revolting Self: Perspectives on the Psychological, Social, and Clinical Implications of Self-Directed Disgust* (ss. 167-186). Karnac Books.
- Garner, D. M. ve Garfinkel, P. E. (1979). The Eating Attitudes Test: An index of the symptoms of anorexia nervosa. *Psychological Medicine*, 9(2), 273-279. <https://doi.org/10.1017/S003329170003076>
- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E. ve Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The Lancet*, 373(9657), 68-81. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(08\)61706-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(08)61706-7)
- Glashouwer, K. A. ve de Jong, P. J. (2021). The revolting body: Self-disgust as a key factor in anorexia nervosa. *Current Opinion in Psychology*, 41, 78-83. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.03.008>
- Goss, K. ve Gilbert, P. (2002). Eating disorders, shame and pride: A cognitive-behavioral functional analysis. İçinde P. Gilbert ve J. Miles (Edl.), *Body Shame: Conceptualisation, Research and Treatment* (ss. 219– 255). Brunner-Routledge.
- Groleau, P., Steiger, H., Bruce, K., Israel, M., Sycz, L., Ouellette, A. S. ve Badawi, G. (2012). Childhood emotional abuse and eating symptoms in bulimic disorders: An examination of possible mediating variables. *International Journal of Eating Disorders*, 45(3), 326-332. <https://doi.org/10.1002/eat.20939>
- Hasselle, A. J., Howell, K. H., Dormois, M. ve Miller-Graff, L. E. (2017). The influence of childhood polyvictimization on disordered eating symptoms in emerging adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 68, 55-64. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.04.003>
- Hayes, A. F. (2022). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Hoek, H. W. ve Van Hoeken, D. (2003). Review of the prevalence and incidence of eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 34(4), 383-396. <https://doi.org/10.1002/eat.10222>

- Holland, L. A., Brown, T. A. ve Keel, P. K. (2014). Defining features of unhealthy exercise associated with disordered eating and eating disorder diagnoses. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(1), 116-123. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2013.10.005>
- Holmqvist Larsson, K., Lowén, A., Hellerstedt, L., Bergcrona, L., Salerud, M. ve Zetterqvist, M. (2020). Emotion regulation group skills training: a pilot study of an add-on treatment for eating disorders in a clinical setting. *Journal of Eating Disorders*, 8(12), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s40337-020-00289-1>
- Hovens, J. G., Giltay, E. J., Spinhoven, P., van Hemert, A. M. ve Penninx, B. W. (2015). Impact of childhood life events and childhood trauma on the onset and recurrence of depressive and anxiety disorders. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 76(7), 8559. <https://doi.org/10.4088/JCP.14m09135>
- Hund, A. R. ve Espelage, D. L. (2006). Childhood emotional abuse and disordered eating among undergraduate females: Mediating influence of alexithymia and distress. *Child Abuse & Neglect*, 30(4), 393-407. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2005.11.003>
- Ille, R., Schögl, H., Kapfhammer, H. P., Arendasy, M., Sommer, M. ve Schienle, A. (2014). Self-disgust in mental disorders-symptom-related or disorder-specific? *Comprehensive Psychiatry*, 55(4), 938-943. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2013.12.020>
- Irving, L. M. ve Neumark-Sztainer, D. (2002). Integrating the prevention of eating disorders and obesity: Feasible or futile? *Preventive Medicine*, 34(3), 299-309. <https://doi.org/10.1006/pmed.2001.0997>
- Jacobi, C., Fittig, E., Bryson, S. W., Wilfley, D., Kraemer, H. C. ve Taylor, C. B. (2011). Who is really at risk? Identifying risk factors for subthreshold and full syndrome eating disorders in a high-risk sample. *Psychological Medicine*, 41(9), 1939-1949. <https://doi.org/10.1017/S0033291710002631>
- Jaffee, S. R. (2017). Child maltreatment and risk for psychopathology in childhood and adulthood. *Annual Review of Clinical Psychology*, 13, 525-551. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032816-045005>
- Jones, B. A. ve Griffiths, K. M. (2015). Self-objectification and depression: An integrative systematic review. *Journal of Affective Disorders*, 171, 22-32. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2014.09.011>
- Keith, L., Gillanders, D. ve Simpson, S. (2009). An exploration of the main sources of shame in an eating-disordered population. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 16(4), 317-327. <https://doi.org/10.1002/cpp.629>
- Keski-Rahkonen, A. (2021). Epidemiology of binge eating disorder: Prevalence, course, comorbidity, and risk factors. *Current Opinion in Psychiatry*, 34(6), 525-531. <https://doi.org/10.1097/YCO.0000000000000750>
- Kessler, R. C., Amminger, G. P., Aguilar-Gaxiola, S., Alonso, J., Lee, S. ve Üstün, T. B. (2007). Age of onset of mental disorders: a review of recent literature. *Current Opinion in Psychiatry*, 20(4), 359-364. <https://doi.org/10.1097/YCO.obo13e32816ebc8c>
- Kong, S. ve Bernstein, K. (2009). Childhood trauma as a predictor of eating psychopathology and its mediating variables in patients with eating disorders. *Journal of Clinical Nursing*, 18(13), 1897-1907. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2008.02740.x>
- Kot, E., Grzegorzewski, P., Kostecka, B. ve Kucharska, K. (2021). Self-disgust and disgust sensitivity are increased in anorexia nervosa inpatients, but only self-disgust mediates between comorbid and

- core psychopathology. *European Eating Disorders Review*, 29(6), 879-892. <https://doi.org/10.1002/erv.2862>
- Lejonclou, A., Nilsson, D. ve Holmqvist, R. (2014). Variants of potentially traumatizing life events in eating disorder patients. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6(6), 661-667. <https://doi.org/10.1037/a0034926>
- Lindberg, S. M., Grabe, S. ve Hyde, J. S. (2007). Gender, pubertal development, and peer sexual harassment predict objectified body consciousness in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 17(4), 723-742. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2007.00544.x>
- Mandelli, L., Petrelli, C. ve Serretti, A. (2015). The role of specific early trauma in adult depression: A meta-analysis of published literature. Childhood trauma and adult depression. *European Psychiatry*, 30(6), 665-680. <https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2008.03.008>
- Marques, C., Simão, M., Guiomar, R. ve Castilho, P. (2021). Self-disgust and urge to be thin in eating disorders: how can self-compassion help? *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 26, 2317-2324. <https://doi.org/10.1007/s40519-020-01099-9>
- Mercurio, A. E. ve Landry, L. J. (2008). Self-objectification and well-being. The impact of self-objectification on women's overall sense of self-worth and life satisfaction. *Sex Roles*, 58(7-8). <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9357-3>.
- McKinley, N. M. ve Hyde, J. S. (1996). The objectified body consciousness scale: Development and validation. *Psychology of Women Quarterly*, 20(2), 181-215. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1996.tb00467.x>
- Mills, P., Newman, E. F., Cossar, J. ve Murray, G. (2015). Emotional maltreatment and disordered eating in adolescents: Testing the mediating role of emotion regulation. *Child Abuse & Neglect*, 39, 156-166. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.05.011>
- Mitchell, K. S. ve Mazzeo, S. E. (2005). Mediators of the association between abuse and disordered eating in undergraduate men. *Eating Behaviors*, 6(4), 318–327. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2005.03.004>
- Molendijk, M. L., Hoek, H. W., Brewerton, T. D. ve Elzinga, B. M. (2017). Childhood maltreatment and eating disorder pathology: A systematic review and dose-response meta-analysis. *Psychological Medicine*, 47(8), 1402-1416. <https://doi.org/10.1017/S0033291716003561>
- Monro, F. ve Huon, G. (2005). Media-portrayed idealized images, body shame, and appearance anxiety. *International Journal of Eating Disorders*, 38(1), 85-90. <https://doi.org/10.1002/eat.20153>
- Mustapic, J., Marcinko, D. ve Vargek, P. (2015). Eating behaviours in adolescent girls: The role of body shame and body dissatisfaction. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 20, 329-335. <https://doi.org/10.1007/s40519-015-0183-2>
- Nelson, M. C., Story, M., Larson, N. I., Neumark-Sztainer, D. ve Lytle, L. A. (2008) Emerging adulthood and college-aged youth: An overlooked age for weight-related behavior change. *Obesity*, 16, 2205-2211. <https://doi.org/10.1038/oby.2008.365>
- Neumark-Sztainer, D., Story, M., Hannan, P. J., Beuhring, T. ve Resnick, M. D. (2000). Disordered eating among adolescents: associations with sexual/physical abuse and other

- familial/psychosocial factors. *International Journal of Eating Disorders*, 28(3), 249-258. [https://doi.org/10.1002/1098-108X\(200011\)28:3<249::AID-EAT1>3.0.CO;2-H](https://doi.org/10.1002/1098-108X(200011)28:3<249::AID-EAT1>3.0.CO;2-H)
- Neumark-Sztainer, D., Wall, M., Larson, N. I., Eisenberg, M. E. ve Loth, K. (2011). Dieting and disordered eating behaviors from adolescence to young adulthood: findings from a 10-year longitudinal study. *Journal of the American Dietetic Association*, 111(7), 1004-1011. <https://doi.org/10.1016/j.jada.2011.04.012>
- Noll, S. M. ve Fredrickson, B. L. (1998). A mediational model linking self-objectification, body shame, and disordered eating. *Psychology of Women Quarterly*, 22(4), 623-636. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1998.tb00181.x>
- O'Dea, J. A. (2004). Evidence for a self-esteem approach in the prevention of body image and eating problems among children and adolescents. *Eating Disorders*, 12(3), 225-239. <https://doi.org/10.1080/10640260490481438>
- Overton, P. G., Markland, F. E., Taggart, H. S., Bagshaw, G. L. ve Simpson, J. (2008). Self-disgust mediates the relationship between dysfunctional cognitions and depressive symptomatology. *Emotion*, 8(3), 379. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.8.3.379>
- Örsel, S., Karadag, H., Kahilogullari, A. K. ve Aktas, E. A. (2011). Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2), 130-136.
- Palmeira, L., Pinto-Gouveia, J. ve Cunha, M. (2019). The role of self-disgust in eating psychopathology in overweight and obesity: Can self-compassion be useful? *Journal of Health Psychology*, 24(13), 1807-1816. <https://doi.org/10.1177/1359105317702212>
- Palmier-Claus, J. E., Berry, K., Bucci, S., Mansell, W. ve Varese, F. (2016). Relationship between childhood adversity and bipolar affective disorder: systematic review and meta-analysis. *The British Journal of Psychiatry*, 209(6), 454-459. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.115.179655>
- Peat, C. M. ve Muehlenkamp, J. J. (2011). Self-objectification, disordered eating, and depression: A test of mediational pathways. *Psychology of Women Quarterly*, 35(3), 441-450. <https://doi.org/10.1177/0361684311400389>
- Powell, P. A., Overton, P. G. ve Simpson, J. (2015a). Reflections on the revolting self: a commentary and further directions. İçinde P. A. Powell, P. G. Overton ve J. Simpson (Edl.), *The Revolting Self: Perspectives on the Psychological, Social, and Clinical Implications of Self-Directed Disgust* (ss. 243-255). Karnac Books
- Powell, P. A., Overton, P. G. ve Simpson, J. (2013). The revolting self: An interpretative phenomenological analysis of the experience of self-disgust in females with depressive symptoms. *Journal of Clinical Psychology*, 70(6), 562-578. <https://doi.org/10.1002/jclp.22049>
- Powell, P. A., Simpson, J. ve Overton, P. G. (2015b). An introduction to the revolting self: Self-disgust as an emotion schema. İçinde P. A. Powell, P. G. Overton ve J. Simpson (Edl.), *The Revolting Self: Perspectives on the Psychological, Social, and Clinical Implications of Self-Directed Disgust* (ss. 1-24). Karnac Books.
- Reba-Harrelson, L., Von Holle, A., Hamer, R. M., Swann, R., Reyes, M. L. ve Bulik, C. M. (2009). Patterns and prevalence of disordered eating and weight control behaviors in women ages 25-45. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 14, e190-e198. <https://doi.org/10.1007/BF03325116>

- Rorty, M., Yager, J. ve Rossotto, E. (1994). Childhood sexual, physical, and psychological abuse. *American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1122-1126.
- Rousseau, A. ve Eggermont, S. (2018). Tween television and peers: Reinforcing social agents in early adolescents' body surveillance and self-objectification. *Journal of Research on Adolescence*, 28(4), 807-823. <https://doi.org/10.1111/jora.12367>
- Rozin, P., Haidt, J. ve McCauley, C. R. (2008). Disgust. İçinde M. Lewis, J. M. Haviland-Jones ve L. F. Barrett (Edl.), *Handbook of Emotions* (ss. 757-776). The Guilford Press.
- Rüsch, N., Schulz, D., Valerius, G., Steil, R., Bohus, M. ve Schmahl, C. (2011). Disgust and implicit self-concept in women with borderline personality disorder and posttraumatic stress disorder. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 261(5), 369-376. <https://doi.org/10.1007/s00406-010-0174-2>
- Savaşır, I. ve Erol, N. (1989). Anoreksiya Nervoza Belirtileri İndeksi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7, 19-25.
- Schaefer, L. M., Burke, N. L., Calogero, R. M., Menzel, J. E., Krawczyk, R. ve Thompson, J. K. (2018). Self-objectification, body shame, and disordered eating: Testing a core mediational model of objectification theory among White, Black, and Hispanic women. *Body Image*, 24, 5-12. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2017.10.005>
- Simpson, J., Helliwell, B., Varese, F. ve Powell, P. (2020). Self-disgust mediates the relationship between childhood adversities and psychosis. *British Journal of Clinical Psychology*, 59, 260-275. <https://doi.org/10.1111/bjc.12245>
- Smith, N. B., Steele, A. M., Weitzman, M. L., Trueba, A. F. ve Meuret, A. E. (2015). Investigating the role of self-disgust in nonsuicidal self-injury. *Archives of Suicide Research*, 19(1), 60-74. <https://doi.org/10.1080/13811118.2013.850135>
- Smolak, L. ve Murnen, S. K. (2002). A meta-analytic examination of the relationship between child sexual abuse and eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 31(2), 136-150.
- Stasik-O'Brien, S. M. ve Schmidt, J. (2018). The role of disgust in body image disturbance: Incremental predictive power of self-disgust. *Body Image*, 27, 128-137. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2018.08.011>
- Svaldi, J., Griepenstroh, J., Tuschen-Caffier, B. ve Ehring, T. (2012). Emotion regulation deficits in eating disorders: a marker of eating pathology or general psychopathology? *Psychiatry Research*, 197(1), 103-111.
- Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri*, 32(4), 1054-1063. <https://doi.org/10.5336/medsci.2011-26947>
- Talmon, A. ve Ginzburg, K. (2018). "Body self" in the shadow of childhood sexual abuse: The long-term implications of sexual abuse for male and female adult survivors. *Child Abuse & Neglect*, 76, 416-425. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.12.004>
- Tavolacci, M. P., Grigioni, S., Richard, L., Meyrignac, G., Déchelotte, P. ve Ladner, J. (2015). Eating disorders and associated health risks among university students. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 47(5), 412-420. <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2015.06.009>

- Tiggemann, M. (2011). Mental health risks of self-objectification: A review of the empirical evidence for disordered eating, depressed mood, and sexual dysfunction. İçinde R. M. Calogero, S. Tantleff-Dunn ve J. K. Thompson (Edl.), *Self-Objectification in Women: Causes, Consequences, and Counteractions* (ss. 139-159). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/12304-007>
- Troop, N. A., Treasure, J. L. ve Serpell, L. (2002). A further exploration of disgust in eating disorders. *European Eating Disorders Review*, 10(3), 218-226. <https://doi.org/10.1002/erv.444>
- Tylka, T. L. ve Hill, M. S. (2004). Objectification theory as it relates to disordered eating among college women. *Sex Roles*, 51(11), 719-730.
- Üzümcü, E. (2022). Duygusal istismar ile yeme bozuklukları arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin rolüne ilişkin bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 25(49), 27-45. <https://doi.org/10.31828/tpy1301996120220221m000044>
- Watson, L. B., Matheny, K. B., Gagne, P., Brack, G. ve Ancis, J. R. (2013). A model linking diverse women's child sexual abuse history with sexual risk taking. *Psychology of Women Quarterly*, 37(1), 22-37. <https://doi.org/10.1177/0361684312454535>
- Webb, J. B., Fiery, M. F. ve Jafari, N. (2016). "You better not leave me shaming!": Conditional indirect effect analyses of anti-fat attitudes, body shame, and fat talk as a function of self-compassion in college women. *Body Image*, 18, 5-13. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2016.04.009>
- Williams, T. L. ve Gleaves, D. H. (2003). Childhood sexual abuse, body image, and disordered eating: A structural modeling analysis. *Journal of Trauma & Dissociation*, 4(4), 91-108. https://doi.org/10.1300/J229v04n04_07
- Wolf, N. M. ve Elklit, A. (2020). Child maltreatment and disordered eating in adulthood: a mediating role of PTSD and self-esteem? *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 13, 21-32. <https://doi.org/10.1007/s40653-018-0224-x>
- Yağmurcu, Y. ve Tosun, L. P. (2018). Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(13), 225-255. <https://doi.org/10.7816/nesne-06-13-01>
- Yıldırım, A. ve Bahtiyar, B. (2022). Öz tikslenme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide kendini gizlemenin aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 37(90), 44-53. <https://doi.org/10.31828/tpd1300443320191125m000045>
- Ypsilanti, A., Lazuras, L., Powell, P. ve Overton, P. (2019). Self-disgust as a potential mechanism explaining the association between loneliness and depression. *Journal of Affective Disorders*, 243, 108-115. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2018.09.056>

The Role of Self-Disgust and Body Shame in the Association between Childhood Trauma and Disordered Eating Attitudes among Women: A Serial Model Examination

Summary

Eating disorders are one of the most common health problems, especially among adolescents and young women (Tavolacci et al., 2015). Although the role of childhood trauma on eating symptomatology has been widely established (Kessler et al., 2007), further knowledge of maintaining factors is valuable to developing preventive and therapeutic interventions. The current study examined emotional mechanisms, particularly self-disgust and body shame, in the association between childhood trauma and disordered eating attitudes. Self-disgust is characterized by stable disgust-related experiences toward one's own behavior, physical appearance, or overall characteristics (Overton et al., 2008). Body shame has been conceptualized within the self-objectification framework, which refers to individuals, especially women, perceiving themselves as an object to please others and evaluating themselves based on physical appearance (Fredrickson & Roberts, 1997). The present study aimed to investigate the mediating role of self-directed disgust and body shame in the relationship between childhood trauma and maladaptive eating attitudes.

The study was conducted with 397 volunteered women aged 18 to 25 ($M = 21.89$, $SD = 2.11$) using convenience sampling. Most participants were single (96.5%), university students, or graduates (63.7%), and had middle socioeconomic status. The calculated body mass index of the participants ranged between 14.87 and 34.60 ($M = 21.58$, $SD = 2.96$). Most participants had never applied to a dietitian for their weight (85.6%), but they wished to be thinner than their current state (62.7%). The data was collected with online administration of the Childhood Trauma Questionnaire, Self-Disgust Scale – Revised Form, Objectified Body Consciousness Scale, and Eating Attitudes Test.

The results of the correlation analysis yielded positive relationships among childhood trauma, self-directed disgust, body shame, and disordered eating attitude, as expected. The serial mediation model was tested with regression analysis using the bootstrapping method through Model 6 of PROCESS macro for SPSS (Hayes, 2022). The findings indicated that both self-disgust and body shame independently and together fully mediated the association between childhood trauma and maladaptive eating attitudes. In other words, childhood trauma significantly and positively predicted both self-disgust and body shame, which, in turn, increased self-disgust and body shame significantly predicted an increase in maladaptive eating attitudes.

The current findings point to the role of two intense emotional experiences in the predisposition of childhood trauma for later-life eating problems. It is reasonable to suggest that prevention strategies focusing on self-esteem (O’Dea, 2004), self-compassion (Breines et al., 2014), adaptive coping strategies (Bloks et al., 2004), and emotion regulation skills (Holmqvist Larsson et al., 2020) which are all highlighted as important protective factors in problematic eating patterns, can also be effective in alleviating self-directed disgust and body shame. Furthermore, treatment plans covering the assessment of a patient’s early trauma experiences and related symptoms, problems, and emotions rather than targeting only symptoms are assumed to be more effective (Brewerton, 2007). Therefore, future studies examining comprehensive models, including self-disgust and body shame, may contribute to more informative case conceptualizations and the development of effective treatment plans.